

Nr 131.

Av herr **Lindqvist** i Stockholm, om lönereglering för befattningshavarna i Arbetsrådet.

I en under punkt 11 av femte huvudtiteln i statsverkspropositionen refererad skrivelse till Konungen har Arbetsrådet framlagt förslag om överförande av rådets befattningshavare — vilka ännu kvarstå å s. k. gammal stat — till det nya definitiva lönesystemet. Som skäl härför har Arbetsrådet bland annat anfört, att antalet till rådet inkomna ärenden sedan år 1924 ökats med över 80 % och att ytterligare en mycket betydande ökning av rådets arbete syntes vara att vänta under de närmaste budgetåren. På grund av det ökade arbetet hade Arbetsrådet funnit nödigt att från den 1 november 1927 utsträcka den dagliga arbetstiden för rådets befattningshavare från 6 timmar till den för de nyreglerade verken gällande eller 7 timmar. Det syntes då skäligt, att rådets personal såsom kompensation för den förlängda arbetstiden komme i åtnjutande av de förmåner, som på grund av det nya avlöningsreglementet sedan flera år tillbaka tillkomme befattningshavarna vid nästan alla andra ämbetsverk, jämväl sådana, som i likhet med Arbetsrådet vore uppförda på extra stat. I anslutning till ett i ovannämnda skrivelse framlagt förslag till stat har Arbetsrådet därför hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till Arbetsrådet för budgetåret 1929—1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 54,700 kronor. Det begärda anslaget innebure i förhållande till det nuvarande anslaget å 47,650 kronor en ökning av 7,050 kronor. Att märka vore emellertid dels att det i den nu gällande staten uppförda omkostnadsanslaget redan under budgetåret 1927—1928 måst överskridas med i runt tal 2,000 kronor och att anslaget till rådet, även om rådet kvarstode å gammal stat, måste ökas med minst 3,500 kronor, dels ock att det från vissa allmänna anslag under femte huvudtiteln (till tillfällig löneförbättring, ålderstillägg och dyrtidstillägg) till Arbetsrådet utgående beloppet genom den föreslagna löneregleringen skulle minskas med omkring 3,400 kronor. Den verkliga merkostnaden för rådets överförande på ny stat skulle sålunda uppgå till endast 150 kronor.

Statskontoret har i avgivet utlåtande i ärendet *tillstyrkt* Arbetsrådets förslag med en mindre jämkning av vissa i staten upptagna poster. Det enligt statskontorets beräkning erforderliga anslagsbeloppet utgör 54,000 kronor.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har däremot avstyrkt förslaget. Lönenämnden har därvid anfört, att då den nuvarande arbetstidslagens giltig-

hetstid utlöpte med utgången av år 1930, spörsmålet om överförande av Arbetsrådets befattningshavare till det nya avlöningssystemet borde företagas till prövning och avgörande först i samband med antagandet av ny arbetstidslag.

Det av lönenämnden anförda skälet är enligt min uppfattning icke bärande. Till en början torde det väl vara sannolikt, att arbetstidslagen kommer att i väsentligen oförändrad form fortbestå även efter utgången av år 1930. Av lönenämndens yttrande synes framgå, att även lönenämnden utgått från den förutsättningen, att lagen komme att prolongeras. Men även för det fall, att lagen icke skulle komma att förnyas eller att den skulle undergå sådana förändringar, att Arbetsrådet därigenom komme att upphöra eller omorganiseras, kan detta icke med fog anföras såsom ett skäl mot att nu överföra rådets befattningshavare från det gamla till det nya avlöningssystemet. Någon *ordinarie* anställning för befattningshavarna ifrågasättes ju icke, utan de skulle alltjämt kvarstå å extra stat. Någon som helst ändring i de nu förefintliga möjligheterna att vid behov omorganisera rådet eller indraga eventuellt överflödigt personal skulle sålunda icke inträda genom en övergång till det nya avlöningssystemet. Ej heller skulle någon särskild utredning i ämnet erfordras, då ju ett i alla detaljer utarbetat förslag redan föreligger och i vederbörlig ordning granskats av statskontoret. Lönenämndens ovannämnda uttalande synes under sådana förhållanden skäligen obegripligt.

Desto mera förvånande är det, att föredragande departementschefen kunnat ansluta sig till lönenämndens uppfattning och i enlighet därmed ansett, att Arbetsrådet tillsvidare borde kvarstå å gammal stat. Än mera överraskande är det, att departementschefen — oaktat Arbetsrådet visat, att rådets utgifter för nu ifrågavarande budgetår komme att uppgå till minst 51,150 kronor — upptagit anslaget till det nuvarande beloppet eller 47,650 kronor. Departementschefens åtgärd att sålunda i riksstaten upptaga ett förslagsanslag till ett belopp, om vilket man på mycket goda grunder kan förutsäga, att det måste överskridas, torde näppeligen motsvara det befogade kravet, att statsverkspropositionen skall lämna riksdagen en möjligast tillförlitlig framställning av statsverkets tillstånd och behov.

Den av Arbetsrådet lämnade utredningen rörande den hittillsvarande och väntade ökningen av rådets arbetsbörda synes mig vara av den beskaffenhet, att den borde kunna övertyga även den, som står främmande för förhållandena inom Arbetsrådets förvaltningsområde, om nödvändigheten av en anslagsökning. För den, som haft tillfälle att själv på nära håll följa rådets arbete, blir denna nödvändighet ännu mera uppenbar. Under år 1928 höll Arbetsrådet 52 sammanträden, d. v. s. i medeltal ett sammanträde i veckan. Antalet ärenden utgjorde 1,867, vilket motsvarar 37 per sammanträde. Att märka är emellertid, att ett stort antal ärenden varit av den beskaffenhet, att de måst behandlas vid flera olika sammanträden. För att med sin fåtaliga personal kunna medhinna det löpande arbetet och undvika uppkomsten av balans har Arbetsrådet måst utnyttja alla tänkbara möjligheter och uppslag till beredande av

lättnad och förenkling i arbetet. Yttranden från arbetsgivare och arbetare inhämtas sålunda i regel icke genom skrivelser utan genom muntlig begäran per telefon. Vid remiss av ärenden till myndigheter användes stämpel. Tryckta blanketter med formulär till beslut användas i alla fall, där så lämpligen kan ske. Då det gäller ärenden av mindre vikt, har Arbetsrådet frångått det eljest tillämpade aktbildningssystemet. Inkomna anmälningar rörande s. k. nödfallsarbete, som godkännas av Arbetsrådet, föranleda intet som helst meddelande till arbetsgivaren. Vid besvarande av förfrågningar rörande arbetstidslagens tolkning har Arbetsrådet i vissa fall — trots de uppenbara olägenheterna därom — nödgats för inbesparande av den tid, som utskrivningen av ett brev skulle kräva, inskränka sig till att lämna muntligt besked per telefon. Att ett ämbetsverk på dylikt sätt på grund av för knappt tillmätta anslag saknar möjlighet att på en inkommen förfrågan lämna ett skriftligen avfattat svar synes mig vittna om en alltför långt driven sparsamhet från statsmakternas sida.

Trots dessa och andra åtgärder har Arbetsrådet endast med stor svårighet kunnat medhinna det löpande arbetet. Den hos rådet anställda personalen har måst hårt ansträngas, och såsom förut nämnts har arbetstiden från den 1 november 1927 varit utsträckt till 7 timmar om dagen, oaktat rådet kvarstår på gammal stat och arbetstiden sålunda rätteligen borde utgöra endast 6 timmar. Arbetsrådets befattningshavare ha sålunda i över ett års tid måst åläggas den strängare tjänstgöring, som inom statsförvaltningen i övrigt genomförts i samband med en lönereglering, som icke kommit rådets personal till del. Denna uppenbara orättvisa skulle enligt departementschefens förslag fortbestå även under de två år, som återstå av arbetstidslagens giltighetstid. Det torde näppe- ligen kunna anföras något rimligt skäl att på dylikt sätt missgynna Arbetsrådets personal, som redan förut intager en mindre förmånlig ställning därigenom, att rådet ännu efter 9 års tillvaro är uppfört på extra stat. Alldeles oberoende av den uppfattning, man inom olika partier kan hysa rörande arbetstidslagens nytta eller skada, bör personalen i den institution, som inrättats för lagens handhavande, rättvisligen tillerkännas samma arbetsvillkor som övriga befattningshavare i statens tjänst. Det synes därför vara rätt och billigt, att det av Arbetsrådet framställda och av statskontoret tillstyrkta förslaget att överföra Arbetsrådets befattningshavare på ny stat nu vinner bifall.

Såsom förut nämnts har statskontoret i sitt förslag till stat för Arbetsrådet vidtagit vissa jämkningar i det av Arbetsrådet framlagda förslaget. Sålunda har en tjänsteman, som rådet ansett böra uppföras såsom extra ordinarie befattningshavare i lönegraden B 20 med högst 5 timmars tjänstgöring, av statskontoret placerats i lönegraden B 18. Då enligt uppgift från statskontoret gällande bestämmelse rörande extra ordinarie befattningshavare ansetts böra tillämpas så, att dylika befattningshavare, som har förkortad tjänstgöringstid, icke placeras i högre lönegrad än B 18, torde statskontorets förslag i detta hänseende böra följas, oaktat den ifrågavarande tjänstemannens arbete inom rådet

otvivelaktigt är av den art, att hans uppförande i den av Arbetsrådet föreslagna lönegraden vore väl motiverat.

Beträffande ett hos Arbetsrådet anställt skrivbiträde, som rådet ansett böra uppföras såsom kanslibitråde i lönegraden B 7, har statskontoret utan vidare motivering yttrat, att det syntes tillräckligt, att nämnda biträde placerades såsom kontorsbiträde i lönegraden B 4. I avseende på denna befattningshavare torde en återgång till Arbetsrådets förslag böra ske. Om Arbetsrådets personal skall kunna hållas så fåtalig, som nu är fallet, är det oundgängligen nödvändigt, att befattningshavarna äro väl kvalificerade för sina uppgifter. Det nu ifrågakommande skrivbiträdet måste sålunda äga skicklighet i stenografi och synnerligen stor hastighet och säkerhet i maskinskrivning. Endast härigenom blir det möjligt för Arbetsrådet att undvika anlitande av skrivbyråer eller tillfälligt anställd personal för utförande av brådskande maskinskrivningsarbete. Biträdet i fråga måste därjämte äga kompetens att fullgöra expedition- och vissa kansligöromål samt vid behov vikariera för registratorn. Den nuvarande innehavaren av ifrågakommande biträdesbefattning har varit anställd hos rådet sedan 1919, intill den 1 januari 1923 i egenskap av biträde i andra lönegraden, motsvarande lönegraden B 7 i det nya avlöningssystemet. Hon besitter i synnerligen hög grad de erforderliga kvalifikationerna och åtnjuter en avlöning, som avsevärt överstiger vad hon skulle erhålla, därest hon i enlighet med statskontorets förslag placerades såsom kontorsbiträde i lönegraden B 4. Det synes icke böra ifrågakomma att vid en löneroglering, som äsyftar att bereda kompenstation för en genomförd utsträckning av tjänstgöringstiden, verkställa en degradering sådan som den av statskontoret här föreslagna. Ifrågakommande biträde synes sålunda, på sätt Arbetsrådet föreslagit, böra uppföras såsom kanslibitråde i lönegraden B 7.

I enlighet med vad här ovan anförts och med en obetydlig justering för avjämnande av statens slutsumma skulle Arbetsrådets stat för nästkommande budgetår komma att erhålla följande utseende:

Avlöningar till å staten upptagna tjänstemän	kronor 18,360: —
Avlöningar till övriga befattningshavare m. m., högst	» 4,640: —
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	» 600: —
Arvoden å 4,000 kronor till ordföranden och envar av 6 ledamöter	» 28,000: —
Ersättningar för särskilda utredningar genom tekniskt eller ekonomiskt sakkunniga ävensom arvoden samt resekostnads- och traktamentsersättningar åt suppleanter, då de inkallas såsom ersättare för rådets ledamöter, förslagsanslag	» 400: —
Tryckningskostnader samt kostnader för uppvärmning, belysning, städning, möbler, böcker, tidningar, telefoner, kontorsrekvisita m. m., förslagsanslag	» 2,500: —
	<hr/>
	Summa kronor 54,500: —

Med åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte till Arbetsrådet för budgetåret 1929—
1930 anvisa ett extra förslagsanslag av 54,500 kronor.

Stockholm den 21 januari 1928.

Herm. Lindqvist.